

נתן יי מארבים על בני עמון מואב וְהָר שֵׁעִיר הַבָּאִים
לַיהוּדָה וַיִּנְגְפוּ.

חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אוֹף הָכִי נָמִי אָמַר. אֲנִי לֹא
יְכִילָנָא, לֹא לְזַמְרָא, וְלֹא לְמַרְדָּף, וְלֹא
לְאַנְחָא קָרְבָּא. בְּגִין דְּדַחִיל מֵאֲלִין חוּבִין דְּקִאֲמָרִין.
מַה כְּתִיב, (מלכים ב יט) וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאךָ יי
וַיֵּךְ בְּמַחֲנֵה אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף
וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַהֲנֵה כָּלָם פְּגָרִים מֵתִים. וְחֲזַקְיָה הָוָה
יְתִיב בְּבֵיתֶיהָ וּשְׁכִיב בְּעַרְסוֹתָהּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
קָטִיל לֹון.

וְמַה צְדִיקִים אֲלִין הוּוּ דְּחֲלִין מֵאֲלִין חוּבִין, שְׂאָר
בְּנֵי עֲלָמָא עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְהָ. בְּגִין כֶּךָ אֵית
לִיה לְבַר נָשׁ לְאַסְתְּמָרָא מֵאֲלִין חוּבִין, וְלַפְּשִׁפְשָׁא
בְּהוּן כְּדִקְאֲמָרִין. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן עֲלוּי אֵינוּן יְמֵי
רַע, דְּלֹא מְרַחְמֵי עֲלֵיהָ.

לשון הקודש

הבאים ליהודה וינגפו.

וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַהֲנֵה כָּלָם פְּגָרִים מֵתִים.
וְחֲזַקְיָה הָוָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְשׁוֹכֵב
בְּמִשְׁתּוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֲרַג אוֹתָם.
וְמַה הַצְּדִיקִים הִלְלוּ הָיוּ פּוֹחַדִּים מִן
הַחֲטָאִים הִלְלוּ – שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל
אַחַת פְּמָה וְכַמְהָ. מִשׁוּם כֶּךָ יֵשׁ לְאָדָם
לְהִשְׁמַר מֵהַחֲטָאִים הִלְלוּ וְלַפְּשִׁפְשׁ בְּהֵם

חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אָף כֶּךָ גַם אָמַר, אֵינִי
יְכוֹל לֹא לְזַמְרָא וְלֹא לְרַדָּף וְלֹא לְהִלָּחֵם
בְּקָרְבַּ, מִשׁוּם שֶׁפָּחַד מֵהַחֲטָאִים הִלְלוּ
שְׂאֵמָרְנוּ. מַה כְּתוּב? (מלכים ב יט) וַיְהִי
בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאךָ ה' וַיֵּךְ בְּמַחֲנֵה
אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף

תָּא חַוִּי, וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעֲתָא דְנַפְלוּ
 בְּיַדֵּיהּ, אִיהוּ רַחִים עֲלֵיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים.
 וְהֵם לֹא הִכּוּרֵהוּ, דְּאִינוּן שְׁמַעוֹן וְלוֹי, אֲתוּ מִסְטָרָא
 דְּדִינָא קִשְׂיָא, וְעַל דָּא לָא רַחִימוּ עֲלֵיהּ. דְּהָא כָּל
 אִינוּן מְאָרִיחוֹן דְּדִינָא קִשְׂיָא, לָא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהוּ דְבְנֵי
 נִשְׂא בְּשַׁעֲתָא דְנַפְלֵי בִידֵיהוּ.

וּבְגִין כֶּךָ אָמַר דְּוֹד, (תהלים מט) לָמָּה אִירָא. יִרְאֲתִי לֹא
 כְּתִיב, אֶלֶּא אִירָא, (אֶלֶּא) דְּאִית (נ"א דלית) לִי
 לְמַדְחַל (דף קצט ע"א) מֵאִינוּן יְמֵי רַע, כְּדַקְאֲמָרוּן. עוֹן עֲקֵבֵי
 יִסְבְּנִי, מָאן עֲקֵבֵי. אֵלִין אִינוּן בְּרִזָּא דְמַהִימְנוּתָא.
 דְּכְתִיב, (בראשית כה) וַיָּדוּ אוֹחֹזֹת בַּעֲקֵב עֵשׂו, דָּא הוּא
 עֲקִיבָא. וְאִינוּן עֲקִיבִין דְּמִסְתַּפְּלִין בְּהוּ תְדִיר בְּהֵהוּא
 חוּבָא דְדֵשׁ בִּיהּ פֵּר נֶשׁ תְּדִיר בַּעֲקֵבֵי.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּם כֶּךָ אָמַר דְּוֹד (תהלים מט) לָמָּה
 אִירָא. לֹא כְתוּב יִרְאֲתִי, אֶלֶּא אִירָא,
 וְאֶלֶּא שְׁיֵשׁ וְשְׁאִין לִי לְפַחַד מֵאוֹתָם יְמֵי
 רַע, כְּפִי שְׁאֲמָרְנוּ. עוֹן עֲקֵבֵי יִסְבְּנִי, מִי
 הֵם עֲקֵבֵי? אֵלִין הֵם בְּסוּד הַאֲמוּנָה,
 שְׁכִתוּב (בראשית כה) וַיָּדוּ אוֹחֹזֹת בַּעֲקֵב עֵשׂו.
 זֶה הוּא הַעֲקֵב, וְהֵם הַעֲקֵבִים שְׁמִסְתַּפְּלִים
 בְּהֵם תְּמִיד, בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁאֲדֵם דֵּשׁ בּוּ
 תְּמִיד בַּעֲקֵבוֹ.

כְּמוֹ שְׁאֲמָרְנוּ, כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁלַטוּ עָלָיו
 אוֹתָם יְמֵי רַע, שְׁלֹא מְרַחֲמִים עָלָיו.
 בְּלֹא רֵאָה, וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעֲתָא
 שְׁנַפְלוּ בִידוֹ, הוּא רַחֵם עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם
 שְׁהוּא שְׁלֵם, וְהֵם לֹא הִכּוּרֵהוּ. שְׁאוֹתָם
 שְׁמַעוֹן וְלוֹי בָּאוּ מֵעַד הַדִּין הַקָּשָׁה, וְעַל בִּן
 לֹא רַחֲמוּ עָלָיו, שְׁהָרִי כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי
 הַדִּין הַקָּשָׁה לֹא מְרַחֲמִים עַל בְּנֵי אָדָם
 בְּשַׁעֲתָא שְׁנַפְלִים בִּידֵיהֶם.

תָּא חַוִּי, מַה כְּתִיב, (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁבֵי הָעוֹן בְּחִבְלֵי
הַשָּׂוֵא וּבַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא,
דְּדַשׁ בֵּיהּ בַּעֲקֵבָא וְלֹא חֵיִישׁ עָלֶיהָ. וְלִבְתַּר אֶתְתַּקַּף
וְאֶתְעַבֵּיד (בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא) בַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, וְאֶתְתַּקַּף הֵהוּא
חֲטָאָה. וְאַסְטִי לִיהּ בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

וּבְאִין אֵינּוֹן צְדִיקָיָא, דִּידְעִין לְאַסְתַּמְרָא מִחוּבֵיהוֹן,
וְאֵינּוֹן מִפְּשָׁפְשִׁין תְּדִיר בְּעוֹבְדֵייהוּ. בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּבַּח עָלֵיהוּ מְקַטְרָגָא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא יִסְטוֹן
עָלֵיהוּ לְעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהָא אוֹרֵייתָא מִתְקַנָּא לְהוּ
אַרְחִין וְשְׁבִילִין לְמִיתָד בְּהוּ, דְּכְתִיב, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ
דְּרָכֵי נְעִם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'.

רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כד) בְּנַפּוֹל אוֹיְבֶךָ
אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אַל יִגַּל לְבֶךָ. תָּא חַוִּי, קְדָשָׁא

לשון הקודש

בְּמַעֲשֵׂיהֶם כְּדֵי שְׂלֵא יִמְצֵא עֲלֵיהֶם
מְקַטְרָג בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִשְׁמִינּוּ עֲלֵיהֶם
לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָרֵי הַתּוֹרָה מִתְקַנְתָּ לָהֶם
דְּרָכִים וְשְׁבִילִים לְלַכֵּת בְּהֶם, שְׁפִתּוֹב
(משלי ג) דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעִם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם.

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם
לָהֶם וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (שם כד)
בְּנַפּוֹל אוֹיְבֶךָ אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אַל יִגַּל

בַּא רְאָה מַה כְּתוּב? (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁבֵי
הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא וּבַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה. בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא – שְׁדַשׁ בּוּ בַּעֲקֵב
וְלֹא חוֹשֵׁשׁ עָלָיו, וְאַחַר כֵּן מִתְחַזֵּק
וְנַעֲשֶׂה (בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא) בַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה,
וּמִתְחַזֵּק אוֹתוֹ חֲטָאָה, וּמִסְטָה אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂוִדְעִים לְהַשְׁמֵר
מִחֲטָאֵיהֶם, וְהֵם תְּמִיד מִפְּשָׁפְשִׁים

בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד לַיהוָה לְבַר נֶשׁ, דִּיזְכִּי לִיקְרָא דִּילוּיָה,
וְלִשְׁמֵשָׁא קַמֵּיה תְּדִירָא, וְלֵאשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרֵייתָא
יִמְמָא וְלִילֵי. בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בְּה
בְּאוּרֵייתָא תְּדִיר.

וְכִיּוֹן דְּבָרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, יְתֵב קַמֵּיה
אוּרֵייתָא, וְאוּלִיף לִיה בְּה לְמַנְדַּע אֶרְחָהָא.
מְנַלְן, דְּכַתִּיב, (איוב כח) אִזְ רָאָה וַיִּסְפְּרָה חֲכִינָה וְגַם
חֲקָרָה. וְלִבְתֵּר, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יֵרָאֵת יְיָ הִיא חֲכָמָה
וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּבַּל בְּה וְלֹא נָטִיר לָהּ,
עֶבֶר עַל פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיָּה וְאֶתְפָּס בְּחוּבֵיהָ.

וְכָל אֵינּוֹן דְּעֶבְרוּ עַל מְלָה חֲדָא דְּאוּרֵייתָא, אֶתְפָּסוּ
בְּה. שְׁלֵמָה מְלָכָא דְּאֶתְחַבֵּם עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא,
עֶבֶר עַל מְלָה חֲדָא דְּאוּרֵייתָא, וְגַרִים לִיה לְאֶתְעֶבְרָא
מְלֻכוּתֵיהָ מִנִּיהָ, וְלֵאֶתְפַּלְגָּא מְלֻכוּתָא מִן בְּנוֵי. מָאן

לשון הקודש

וְאִחֵר כְּדֵי, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יֵרָאֵת ה' הִיא
חֲכָמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כִּיּוֹן שְׁהִסְתַּבַּל
בְּה וְלֹא שְׁמַר אוֹתָהּ, עֶבֶר עַל מַצּוֹת
רְבוּנוּ וְנִתְפָּס בְּחֵטְאוֹ.

וְכָל אוֹתָם שְׁעֶבְרוּ עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל
הַתּוֹרָה נִתְפָּסוּ בְּה. שְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ
שְׁהִתְחַבֵּם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, עֶבֶר עַל
דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְגַרְם לוֹ לְהַעֲבִיר
מִמֶּנּוּ אֶת מְלֻכוּתוֹ וּלְפַלְגֵי אֶת הַמְּלֻכוֹת

לְבָד. בֵּא רָאָה, הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה
אֶת הָאָדָם שְׂיִזְכֶּה לְכַבוֹדוֹ וְלִשְׁמֵשׁ לְפָנָיו
תָּמִיד וְלִהְיֶהתְדַל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלִילוֹת,
מִשׁוּם שְׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצָּה בְּה
בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְכִיּוֹן שְׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת
הָאָדָם, נָתַן לְפָנָיו תּוֹרָה, וְלַמַּד אוֹתוֹ בְּה
לְדַעַת אֶת דְּרָכֶיהָ. מִנִּין לָנוּ? שְׁכָתוּב (איוב
כח) אִזְ רָאָה וַיִּסְפְּרָה חֲכִינָה וְגַם חֲקָרָה.

דַּאֲעֵבֵר עַל אוֹרֵייתָא עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה.

וְיוֹסֵף דְּהוּה יָדַע אוֹרֵייתָא, וְאַחֵי נִפְלוּ בְיַדֵיהּ,
אֲמַאי גִלְגַּל עֲלֵיהוּ כָּל גִּלְגּוּלָא דָּא. וְהָא
אִיתוּ יָדַע אוֹרֵייתָא דְאוֹלִיף לִיה אָבוּי. אֵלָא, חַס
וְשָׁלוֹם דְּיוֹסֵף גִּלְגַּל עֲלֵיהוּ גִלְגּוּלִין לְנִקְמָא מִנֵיהּ.
אֵלָא כָּל דָּא לָא עֵבֵר, אֵלָא לְאַיִתָאָה לְאַחוּהּ בְּנִימִין
לְגַבִּיּוּת, דְּתַאוּבְתִיּוּהּ הָוָה לְגַבִּיּוּת. וְאִיתוּ לָא שָׁבַק לְאַחֵי
לְמַנְפַּל, דְּהָא כְּתִיב, וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר
וְגו', וְכָל דָּא בְּגִין דְּלָא יִנְפְּלוּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כַּד בְּרָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
לְסִיתָרָא, הָוָה אֶסְתַּכַּל בָּהּ תְּדִיר, כְּדִכְתִּיב, (דברים
יא) תָּמִיד עֵינַי יי אֵלֶיךָ בָּהּ, אֲשַׁנְּחֹתָא דִּילִיָּהּ בָּהּ
תְּדִיר, וּכְתִיב אַז רָאָה, דְּהָא שְׁמַשָּׁא בְּאֲשַׁנְּחֹתָא
דִּילִיָּהּ בָּהּ, אֲתַנְּהִיר. וַיִּסְפְּרָה, מָאִי וַיִּסְפְּרָה, בְּמָה דְּאֵת
אָמַר, (איוב כח) מְקוֹם סִפּוּר אֲבַנְיָהּ.

לשון הקודש

אֲעֵלוּ, שְׁתִּשׁוּקְתוּ הִיתָה אֵלָיו, וְהוּא לָא
הַשְׂאִיר אֶת אָחֵיו לְפַל, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיֵּצֵא
יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְגו', וְכָל זֶה
כְּדִי שְׁלָא יִפְּלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁבְרָא תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הַלְּבָבָהּ, הִיָּה תָּמִיד מְסַתַּכַּל בָּהּ,
כְּכַתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינַי ה' אֵלֶיךָ בָּהּ.
הַשְׁנָחְתוּ בָּהּ תָּמִיד. וּכְתוּב אַז רָאָה,

מִי שְׁעוּבֵר עַל הַתּוֹרָה עַל אַחַת
בְּמָה וּבְמָה.

וְיוֹסֵף שְׁהִיָּה יוֹדַע תּוֹרָה, וְאַחֵי נִפְלוּ
בְיָדוֹ, לְמָה גִלְגַּל עֲלֵיהֶם כָּל הַגִּלְגּוּל הַזֶּה,
וְהָרִי הוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה שְׁלַמֵּד אוֹתוֹ
אָבוּי? אֵלָא חַס וְשָׁלוֹם שְׁיוֹסֵף גִּלְגַּל
עֲלֵיהֶם גִּלְגּוּלִים לְנִקְמָא מֵהֶם, אֵלָא כָּל זֶה
לָא עָשָׂה אֵלָא לְהַבִּיא אֶת אָחֵי בְּנִימִין

הַכִּינָה, דַּאִיְהִי יִתְבָּא בְּתַקוּנָא, בְּתַרְיִסְר תְּחוּמִין,
 מִתְּפִלְגָא בְּשַׁבְעִין קְסִירִין. אֲתַקִּין לָהּ
 בְּשַׁבְעָה סְמִכִין עֲלָאִין, לְאַתְנַהֲרָא וּלְיִתְבָּא עַל שְׁלִימוֹ.
 וְגַם חֲקָרָה, לְאַשְׁגַּחָא עֲלָהּ תְּדוּר, זְמָנָא בְּתַר זְמָנָא,
 דְּלֹא פָּסִיק לְעֲלָמִין.

וּלְבַתַּר אַזְהַר לִיהּ לְבַר נֶשׁ, וְאָמַר וַיֹּאמֶר לְאָדָם
 הֵן יִרְאֵת יְיָ הִיא חֲכָמָה וְסוּר מִרְעַ בִּינָה.
 דְּהֵאִי מִתְּעַפְרָא עַל תַּתְּאִי, לְדַחֲלָא וּלְמַנְדַּע לִיהּ
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָה. וְסוּר מִרְעַ בִּינָה, בְּרִירוֹ
 מִפְּסָלוֹתָא, דְּלֹא לְמִקְרַב בְּתַדִּיָּהּ. וּכְדִין אֲשַׁחֲוִיתָא
 (נ"א אֲשַׁחֲוִיתָא) דְּבִינָה, לְמַנְדַּע וּלְאַסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא
 דְּמִלְכָּא עֲלָאָה.

רַבִּי יוֹסִי קָם בְּלִילְיָא חַד לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא,
 וְהוּהוּ תַפְּן עַמִּיָּה חַד יוֹדְאִי, דְּאַעֲרַע בֵּיהּ בְּהַהוּא

לשון הקודש

וְאַחַר כֵּן הִזְהִיר אֶת הָאָדָם וְאָמַר,
 וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֲכָמָה
 וְסוּר מִרְעַ בִּינָה, שְׁהִרִי הִיא מִתְּעַפְרַת עַל
 הַתְּחַתּוּנִים לִירָא וְלַדַּעַת אֶת הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְגָּלָהּ. וְסוּר מִרְעַ בִּינָה, בְּרוּר
 מִהַפְּסָלָת שְׁלֹא לְקַרְבַּ עֲמוֹ, וְאִזּוּ הַשְּׁגָחַת
 (הַמְּצָאוֹת) הַבִּינָה לְדַעַת וּלְהַסְתַּפֵּל בְּכַבּוּד
 הַמְּלִךְ הַעֲלִיּוֹן.

רַבִּי יוֹסִי קָם לִילָה אַחַד לְהַשְׁתַּדֵּל

שְׁהִרִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּהַשְּׁגָחַתוֹ בְּהַ מְאִירָה.
 וַיִּסְפְּרָה, מַה זֶה וַיִּסְפְּרָה? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (איוב כח) מְקוּם סְפִיר אֲבַנְיָהּ.

הַכִּינָה, שְׁהִיא יוֹשְׁבַת בְּתַקוּן בְּשָׁנִים
 עֶשֶׂר תְּחוּמִים מְחֻלְקֵת לְשַׁבְעִים שָׁרִים,
 הַתְּקִין אוֹתָהּ בְּשַׁבְעָה עֲמוּדִים עֲלִיוֹנִים
 לְהַאֲזוֹר וּלְשַׁבֵּת עַל שְׁלֹמוֹת. וְגַם חֲקָרָה,
 לְהַשְּׁגִיחַ עֲלֶיהָ תְּמִיד, פַּעַם אַחַר פַּעַם,
 שְׂאִין פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים.

בֵּיתָא. פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (משלי י) לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רָשָׁע וְצַדִּיקָה תַצִּיל מִמּוֹת. לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רָשָׁע, אֲלֵינן אֵינּוֹן דְּלֹא מוֹשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְאֲזִילי בְּתַר מְלֵי דְעֵלְמָא, וְלִמְכַנְשׁ אוֹצְרֵין דְּחַיִּיבָא. מַה כְּתִיב, וְאָבַד הָעֶשֶׂר הַהוּא בְּעֵנֵן רָע. בְּגִין דְּאֵינּוֹן אוֹצְרוֹת רָשָׁע.

וְצַדִּיקָה תַצִּיל מִמּוֹת, אֲלֵינן דְּמוֹשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְיִדְעִין אוֹרְחָהָא לְאַשְׁתַּדְּלָא בָּהּ. דְּהָא אוֹרֵייתָא עֵץ חַיִּים אֶקְרִי, וְאַתְקַרִּיאת צַדִּיקָה. דְּכְתִיב, וְצַדִּיקָה תִּהְיֶה לְנוּ.

דְּבָר אַחַר, וְצַדִּיקָה תַצִּיל מִמּוֹת, דָּא צַדִּיקָה מִמּוֹשׁ, וּבְתַרִּין גְּוֹנִין אִיהוּ, וּבְתַרִּין סְטָרִין. קָרִי בֵּיהּ אוֹרֵייתָא, (דף קצט ע"ב) וְקָרִי בֵּיהּ צַדִּיקָה, וְכֹלָא חַד.

אָמַר הַהוּא יוֹדָאי, וְקָרִי בֵּיהּ שְׁלוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,

לשון הקודש

וְצַדִּיקָה תַצִּיל מִמּוֹת – אֵלּוּ שְׁמוֹשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה וְיוֹדְעִים דְּרַבְּכִיהּ לְהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ, שְׁהַרִי הַתּוֹרָה נִקְרָאת עֵץ חַיִּים, וְנִקְרָאת צַדִּיקָה, שְׁכַתּוּב (דברים ו) וְצַדִּיקָה תִּהְיֶה לְנוּ. דְּבָר אַחַר וְצַדִּיקָה תַצִּיל מִמּוֹת – זֶה צַדִּיקָה מִמּוֹשׁ, וְהִיא בְּשַׁנֵּי גְּוִנִים וּבְשַׁנֵּי צַדִּדִּים. קוֹרָא לּוּ תּוֹרָה וְקוֹרָא לּוּ צַדִּיקָה, וְהַבֵּל אַחַד.

אָמַר אוֹתוּ הַיהוּדִי, וְקוֹרָא לּוּ שְׁלוֹם.

בְּתוֹרָה, וְהִיא שֵׁם עַמּוֹ יְהוּדִי אַחַד שְׁפַנְשׁ בּוּ בְּאוֹתוֹ הַבֵּית. פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (משלי י) לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רָשָׁע וְצַדִּיקָה תַצִּיל מִמּוֹת. לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רָשָׁע – אֵלּוּ הֵם שְׁמוֹשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחַר דְּבַרֵי הָעוֹלָם וְלִכְנֵם אוֹצְרוֹת רָשָׁע. מַה בְּתוּב? (קהלת ה) וְאָבַד הָעֶשֶׂר הַהוּא בְּעֵנֵן רָע, מִשּׁוּם שֶׁהֵם אוֹצְרוֹת רָשָׁע.